

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 24.10.2005
KOM(2005) 517 endelig

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

**Årsrapport om Den Europæiske Unions indsats inden for forskning
og teknologisk udvikling i 2004**

{SEK(2005) 1326}

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

Årsrapport om Den Europæiske Unions indsats inden for forskning og teknologisk udvikling i 2004

1. INDLEDNING

Denne årsrapport omfatter udviklingen og virksomheden i 2004. Den er udarbejdet i medfør af artikel 7 i Euratom-traktaten¹ og artikel 173 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab² samt artikel 4 i afgørelsen om sjette rammeprogram³.

Det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene rummer mere detaljerede oplysninger og statistikker. De vigtigste kapitler vedrører arbejdet og de opnåede resultater i 2004 og forskningen og den teknologiske udvikling i Den Europæiske Unions medlemsstater. De statistiske tabeller findes i et særskilt bilag.

2. FÆLLESSKABETS INDSATS INDEN FOR FORSKNING OG TEKNOLOGISK UDVIKLING

2.1. Gennemførelsen af sjette rammeprogram

Gennemførelsen af sjette rammeprogram har været vellykket. Det blev iværksat i 2002 med et budget på 17,5 mia. EUR for perioden 2002-06, og i forbindelse med den senere udvidelse af Unionen blev dette beløb forhøjet til 19,2 mia. EUR. Der blev også gjort en særlig indsats for at anspore de nye medlemsstater til at medvirke.

I 2004 blev der indsendt næsten 16,000 forslag med mere end 84,400 deltagere. Næsten 2,000 af disse forslag blev udvalgt til støtte (ca. 13,700 deltagere).

Alt i alt blev der i 2004 indgået næsten 2,100 kontrakter med et samlet EF-bidrag på mere end 4,200 mio. EUR.

På området "Integrering og styrkelse af det europæiske forskningsrum" blev der indsendt mere end 7,300 forslag, hvoraf næsten 1,100 med mere end 11,400 deltagere blev tildelt støtte. De fleste af disse (ca. 4,200 forslag) vedrørte de syv udvalgte forskningstemaer under sjette rammeprogram; desuden vedrørte et betydeligt antal de horisontale aktiviteter med deltagelse af smv'er og de særlige foranstaltninger til støtte for internationalt samarbejde.

---

¹ "Kommissionen sørger for gennemførelsen af programmerne og aflægger hvert år en rapport herom til Rådet".

² "I begyndelsen af hvert år forelægger Kommissionen en rapport for Europa-Parlamentet og Rådet. Denne rapport omhandler navnlig de aktiviteter, der har fundet sted det foregående år inden for forskning og teknologisk udvikling og resultatformidling, samt arbejdsprogrammet for det igangværende år".

³ Afgørelse nr. 1513/2002/EF af 27. juni 2002. Artikel 4: "I forbindelse med den rapport, Kommissionen skal forelægge hvert år i henhold til traktatens artikel 173, redegør den detaljeret for fremskridt med hensyn til gennemførelsen af sjette rammeprogram, herunder navnlig fremskridt med hensyn til opfyldelse af programmets mål og prioriteringer ...; rapporten skal også indeholde oplysninger om de finansielle aspekter og brugen af instrumenterne."

De nye aktiviteter under sjette rammeprogram vedrørende SSP (videnskabelig støtte til den politiske beslutningsproces) og NEST (ny og opdukkende videnskab og teknologi) har også været vellykkede med mere end 120 forslag, der blev tildelt støtte.

På området "Strukturering af det europæiske forskningsrum" indkom der i 2004 mere end 8,500 forslag, hvoraf langt de fleste (ca. 7,900 forslag) vedrørte menneskelige ressourcer og mobilitet. Mere end 800 forslag blev tildelt støtte, heraf 90 % inden for menneskelige ressourcer og mobilitet; de resterende vedrørte støtteaktioner inden for forskning og innovation, forskningsinfrastruktur og videnskab og samfund.

Af de forslag, der indkom i 2004, tegnede de nye instrumenter integrerede projekter og ekspertisenet sig for ca. 900 forslag, hvoraf ca. 150 blev tildelt støtte. I løbet af 2004 blev der indgået 165 kontrakter om integrerede projekter og 76 om ekspertisenet.

Arbejdsprogrammerne for særprogrammerne under sjette rammeprogram er blevet ajourført adskillige gange. Ved udgangen af 2004 var EF-programmet "Integrering og styrkelse af det europæiske forskningsrum" blevet ajourført 14 gange, EF-programmet "Strukturering af det europæiske forskningsrum" otte gange og arbejdsprogrammet for Euratom-programmet "Fission og fusion" to gange. Hver ajourføring danner grundlag for nye indkaldelser af forslag, og ved udgangen af 2004 var der offentliggjort mere end 120 indkaldelser af forslag under sjette rammeprogram.

Ved udgangen af 2003 påbegyndte et uafhængigt panel på højt plan under ledelse af professor Ramon Marimón en undersøgelse af effektiviteten af instrumenterne under sjette rammeprogram. Panelets rapport⁴ forelå ved udgangen af juni 2004. Panelet, der vurderede de nye instrumenter (ekspertisenet og integrerede projekter), tilsluttede sig målene for disse, men foreslog visse ændringer af implementeringen deraf. Kommissionen gav ved udgangen af august 2004 et officielt svar på rapporten og fortsatte med at træffe korrigerende foranstaltninger og vedtage en handlingsplan for rationalisering og fremskyndelse med henblik på at forbedre rammeprogrammets gennemførelse.

Ekspertpanelet på højt plan under ledelse af dr. Erkki Ormala foretog en femårsvurdering for perioden 1999-2003. Panelet understregede rammeprogrammernes betydning for udviklingen af EU's videngrundlag og udbedringen af manglerne ved EU's forskningsmiljø, navnlig hvad angår forsker- og aktivitetsnetværker. Panelets henstillinger angik både sjette rammeprogram og fremtidige rammeprogrammer, navnlig godkendelsen af en kraftig forøgelse af forskningsmidlerne, nedsættelsen af Det Europæiske Forskningsråd og oprettelsen af teknologiplatformene. Denne evaluering blev støttet med en række efterfølgende konsekvensanalyser. I konsekvensanalysen for femte rammeprogram blev det konkluderet, at det havde fremmet en forskning af strategisk betydning, som ikke ville have fundet sted, hvis EU ikke havde ydet støtte dertil.

---

⁴ KOM(2004) 574; SEK(2004) 1057 af 27.8.2004.

2.2. Andre initiativer til støtte for det europæiske forskningsrum

Ud over rammeprogrammet har EU taget en række vigtige skridt til støtte for etableringen af et europæisk forskningsrum, der er et vigtigt mål for GD for Forskning.

Handlingsplanen "Investering i forskning", der nu er i gang, har allerede givet de første konkrete resultater som f.eks. oprettelse af henved 25 teknologiplatforme. Mange af disse teknologiplatforme er allerede langt fremme med hensyn til udvikling af strategiske forskningsdagsordener. Koordineringen af de nationale forskningspolitikker via den såkaldte åbne koordineringsmetode (OMC) med deltagelse af CREST er også ved at blive gennemført (se afsnit 3.1 nedenfor).

Der er taget initiativer til at tiltrække de bedste forskere i Europa og forbedre deres karriereudsigter såsom visum til forskere fra tredjelands⁵, udarbejdelse af et forslag til en henstilling med henblik på et europæisk charter for forskere og et forslag til en kodeks for ansættelse af forskere, ERA-link-nettet for europæiske forskere, der arbejder i USA, og ERA-MORE-nettet for mobilitetscentre for europæiske forskere.

Meddelelsen "Mod en europæisk strategi for nanoteknologi"⁶ gav anledning til en politisk debat om denne vigtige teknologi for det 21. århundrede, der søger at udvikle produkter, teknikker og systemer i atom- og molekyleskala, som vil gøre tilværelsen lettere og kan anvendes på talrige områder, bl.a. sundhed, miljø og sikkerhed.

For at bidrage til oprettelsen af en uafhængig europæisk satellitobservations- og telemålingskapacitet har Kommissionen i tæt samarbejde med Den Europæiske Rumorganisation fremlagt en plan for gennemførelsen af anden fase (2004-2008) af initiativet for global miljø- og sikkerhedsovervågning (GMES)⁷. Sammen med det overordentlig strategisk prægede navigationssatellitprojekt GALILEO vil dette initiativ udgøre en integrerende del af det europæiske rumprogram, der er under forberedelse.

Gruppen for Jordobservation (GEO), hvis opgave er senest i februar 2005 at have udviklet en 10-årig implementeringsplan for et omfattende, koordineret og varigt globalt jordobservationssystem af systemer (GEOSS), ledes af Europa-Kommissionen, USA, Japan og Sydafrika i fællesskab. Af GEO's 55 medlemslande er 20 % europæiske. Kommissionen er stærkt involveret i udarbejdelsen af GEOSS-implementeringsplanen og koordinerer EU's holdning.

Den Europæiske Union arbejdede for at sikre konsensus mellem parterne om den geografiske placering af projektet ITER (international termonuklear forsøgsreaktor) i Cadarache (Frankrig), som er valgt af Rådet med enstemmighed, og om aktiviteterne i tilknytning til ITER. Sigtet med ITER-projektet er i et partnerskab mellem Den Europæiske Union, Japan, USA, Kina, Sydkorea og Rusland at bygge en reaktor til nuklear fusion. En påvisning af en sådan ikke-forurenende energikildes levedygtighed ville være et vigtigt skridt i retning af at dække de voksende energibehov.

---

⁵ KOM(2004) 178 af 16.3.2004.

⁶ KOM(2004) 338, af 12.05.2004.

⁷ KOM(2004) 65 af 3.2.2004.

Sigtet med den nye forberedende aktion på området sikkerhedsforskning⁸ er at fremme udarbejdelsen af en strategisk forskningsdagsorden med henblik på at udfylde kløften mellem civil forskning, som støttes af EU's rammeprogrammer, og nationale og mellemstatslige initiativer.

Undertegnelsen af videnskabelige og teknologiske aftaler med Brasilien og Mexico og ratifikationen af aftaler med Tunesien og Marokko i 2004 forstærkede det europæiske forskningsrums internationale dimension.

Meddelelsen med titlen "Europa og grundforskningen"⁹ blev fremlagt i begyndelsen af 2004, og der blev deri fastlagt et behov for en ny støtteordning for grundforskning udelukkende baseret på kriterier om videnskabelig ekspertise, dvs. via et europæisk forskningsråd. Drøftelsen af denne meddelelse bidrog også til udarbejdelsen af forslaget til syvende rammeprogram.

3. MEDLEMSSTATERNE OG DEN ÅBNE KOORDINERINGSMETODE

3.1. Den åbne koordineringsmetode til virkeliggørelse af Barcelona-målene

Den åbne koordineringsmetode (OMC) er et EU-tiltag, som skal bidrage til politiklæreprocessen og -integreringen ved at anspore til og lette den gensidige udveksling af viden og bedste praksis. I 2004 blev første fase af anvendelsen af OMC på forskningspolitikken afsluttet med succes. CREST's rapport om første fase af anvendelsen af OMC på handlingsplanen vedrørende de 3 % blev vedtaget i oktober og forelagt Rådet og Kommissionen. Den indeholder 30 politikhenstillinger. Fordelene ved at anvende OMC på forskning blev anerkendt af medlemsstaterne og Rådet. Derefter blev anden fase iværksat.

I første fase blev det i et vist omfang kritiseret, at informationskravene til medlemsstaterne var forholdsvis tyngende. Anden fase blev derfor iværksat i begyndelsen af 2005 med klarere og lettere procedurer. Hovedvægten blev lagt på følgende fem emner:

- ansporing til reform af offentlige forskningscentre og universiteter, navnlig for at fremme teknologioverførsel til samfund og erhvervsliv
- udformning af foranstaltninger til fremme af vækst i unge forskningsintensive smv'er
- udformning og evaluering af skattepolitiske foranstaltninger til fremme af forskning, udvikling og innovation i erhvervslivet
- forbedring af udformningen og implementeringen af nationale valg af instrumenter
- ordninger for ejerskab af intellektuel ejendomsret i den offentlige sektor.

---

⁸ KOM(2004) 72 af 3.2.2004.

⁹ KOM(2004) 9 af 14.1.2004.

Temaerne blev fastlagt på baggrund af resultaterne af første fase og vil udbygge og uddybe analysen deraf. De grupper, der arbejder med temaerne, vil aflægge rapport til CREST, som bevarer sin særlige rolle, der er at aflægge rapport til både Kommissionen og Rådet. Det forventes, at CREST i marts 2006 vil vedtage en rapport om anden fase.

Ud over arbejdet i første fase er der ved den reviderede Lissabon-strategi indført strømlinet national rapportering vedrørende Lissabon-strategien. Navnlig vedtager medlemsstaterne nationale reformprogrammer, som forelægges Kommissionen. De nationale reformprogrammer vil omfatte en rapportering om de fleste OMC, også den OMC, der angår de 3 % til forskning.

Hvad angår OMC anvendt på menneskelige ressourcer inden for forskning, har styringsgruppen for gennemførelse af mobilitetsstrategien været aktiv siden 2002. Styringsgruppen er sammensat af repræsentanter for medlemsstaterne, og dens arbejde har ført til særdeles konkrete resultater i form af forbedring af grundlaget for forskernes mobilitet, således som det er oplyst i de årlige rapporter til CREST om gennemførelsen af handlingsplanen vedrørende de 3 %. Resultaterne har været særdeles positive, både for medlemsstaterne og Kommissionens tjenestegrene.

3.2. Udvikling med hensyn til forskningsinvesteringer

Den generelle trend for F&U-intensiteten i EU-25 udviste i perioden 2000-2003 omtrent stagnation¹⁰. Dette ringe vækstresultat skyldtes navnlig den lave vækst i F&U-intensiteten i de tre lande, der har de største F&U-udgifter, nemlig Tyskland, Frankrig og Det Forenede Kongerige, som tegner sig for ca. to tredjedele af de samlede F&U-udgifter i EU-25.

Den årlige vækst i F&U-intensiteten på 0,7 % (gennemsnitlig årlig vækst fra 2000 til 2003) er langt fra tilstrækkelig til, at målet på 3 % vil blive nået i 2010. Hvis denne tendens forbliver uændret (dvs. hvis 2000-2003-trenden fremskrives lineært), vil EU's F&U-intensitet i 2010 ligge på ca. 2,20 %. EU's F&U-intensitet voksede imidlertid i hurtigere tempo end i USA, hvor de private F&U-udgifter har været kraftigt faldende siden 2000. Som følge heraf er EU-25 som helhed langsomt ved at indhente USA. Væksten i F&U-intensiteten er højere i Japan end i både EU og USA, om end dette tilsyneladende gode resultat til dels kan tilskrives den lave vækstrate i Japans BNP (brøkdelenes nævner) i de seneste år.

På EU-25-plan er den andel af F&U-udgifterne (GERD), som finansieres af den private sektor, mærkbart lavere end i USA og Japan. Den private sektors bidrag til finansieringen af forskningen er i de seneste år endog faldet i både EU og USA, om end nedgangen har været størst i USA. Omvendt har den andel af F&U-udgifterne, som finansieres af erhvervslivet, været voksende i Japan.

Det er ofte blevet påpeget, at Lissabon-målet på 3 % ikke kun er et mål for udgifternes størrelse. Det forudsætter en kraftig forøgelse af antallet af forskere i EU, og dette forudsætter igen en konkret udvidelse af forskeruddannelsen og en vækst i antallet af disponible attraktive forskerkarrierer. Det er anslået, at hvis Lissabon/Barcelona-målene skal føres ud i livet, er det nødvendigt med yderligere 1,2 millioner forskere: 500,000 til fornyelse af arbejdsstyrken

---

¹⁰ F&U-intensiteten udtrykkes ved forholdet mellem bruttoudgifterne til forskning og udvikling (GERD) og bruttonationalproduktet (BNP). Alle indikatorer stammer fra *"Key Figures 2005 on Science, Technology and Innovation. Towards a European Knowledge Area"* (offentliggøres i 2005). Disse tal er baseret på de senest disponible tidsserier fra OECD (MSTI-2005-1) og EUROSTAT.

inden for forskning (til at erstatte dem, der pensioneres) og netto 700,000 nye forskere. Antallet af forskere voksede fra 1997 til 2002 med 22,5 % (eller 105,000 fuldtidsækvivalenter).

På EU-plan gør antallet af studerende på postgraduatniveau (inkl. fremtidige ph.d.-kandidater) og antallet af eksamensbeviser, som hvert år udstedes inden for videnskab og ingeniørfag, det muligt at fortsætte stigningen i forskningspersonalet i det tempo, der har været registreret siden 1997. Fra 1998 til 2001 lå det gennemsnitlige årlige antal kandidater på ph.d.-niveau på 76,750, hvoraf 44 % hørte hjemme under videnskab og ingeniørfag. I de seneste år er antallet af forskningskandidater i Europa som helhed vokset med ca. 4 % årligt, om end enkelte lande har haft en egentlig nedgang på særlige områder såsom kemi og fysik.

Hvad angår det disponible antal menneskelige ressourcer inden for forskning, er resultaterne blandede. Ringe karrieremuligheder for de ansatte inden for forskning nævnes ofte som en af de vigtigste årsager til, at antallet af unge inden for de videnskabelige studiefag falder, men i hele EU er der kun få tegn på et kraftigt pres i opadgående retning på V&T-erhvervsudøvernes lønninger. Problemet synes snarere at ligge på efterspørgselssiden end på udbudssiden. EU ville være på linje med Barcelona-målet, hvis ca. 60 % af kandidaterne inden for videnskab og ingeniørfag gav sig i kast med forskning som karrieremål. Undersøgelser af nyere dato viser imidlertid, at kun 40 % af de ph.d.-kandidater, der arbejder i Det Forenede Kongerige, driver forskning - enten inden for akademikerverdenen (22 %) eller uden for denne (18 %). Dette tyder på, at der er grundlæggende ændringer i gang på arbejdsmarkedet for forskere. Kilderne til efterspørgslen er mere uensartede end tidligere (idet efterspørgslen hidrører fra f.eks. tjenester, tværnationale virksomheder og nystartede virksomheder). Videnintensive tjenester, herunder brancher som uddannelse, sundhed og socialt arbejde, beskæftiger de fleste af disse højt kvalificerede folk.

Forskernes øgede internationale mobilitet og den forstærkede konkurrence om de allerbedste hjerner vil lægge et øget pres på forvaltningen af de menneskelige ressourcer til F&U i medlemsstaterne.

3.3. Udvikling med hensyn til forskningspolitik

Selv om den offentlige finansiering af F&U har været under betydeligt pres som følge af generelle budgetbegrænsninger, er der tydelige tegn på en almindelig opgradering af politikkompositioner og styringsstrukturer for forskning i overensstemmelse med Lissabondagsordenen. Den præcise vifte af foranstaltninger og instrumenter varierer stærkt fra land til land, og det samme gælder vægtningen af de forskellige politikker, men fælles for dem er en voksende erkendelse af det nødvendige i en forbedret sammenhæng mellem og integrering af politikkerne.

En første trend er *konvergerende begrebsmæssige approcher for FTU-politikken* i medlemsstaterne, der bevæger sig i retning af den såkaldte "system"-ramme. Denne politikramme er eksplicit en del af politikken i lande såsom Finland, Tyskland, Sverige og Nederlandene. Den fokuserer på det samlede "system" af institutioner og organisationer, der er specifikke for hvert land, og som fremmer forskning og innovation og betinger aktørernes indbyrdes forbindelser, og fremhæver sammenbindingen af de forskellige typer politikker.

En anden trend er *politikkompositionernes voksende kompleksitet*. De traditionelle politikker for finansiering af forskning (F&U-tilskud, teknologioverførsel) suppleres med andre finansielle instrumenter (herunder forretninger med risikovillig kapital) og en bred vifte af

supplerende politikker på områderne uddannelse, forskeres læring og mobilitet, forskningsinfrastrukturer, politikker for kompetenceklynger, samarbejdsprogrammer, ordninger for intellektuel ejendomsret, reguleringspolitikker, den offentlige sektors rolle som bruger af FTU, oprettelse af virksomheder, bæredygtig udvikling osv. Denne "horisontalisering" af FTU-politikken har udvisket grænserne til de øvrige politikker og ansporer til en mere udtalt integrering af politikkerne.

Koordineringsspørgsmålenes voksende betydning er blevet en tredje trend, som i forskelligt omfang gør sig gældende i alle lande. Det finske forsøg med et videnskabs- og teknologipolitisk råd er blevet efterlignet af en række lande (f.eks. Nederlandene). I mange lande er forskningssystemerne imidlertid alt for opsplittede, og det er nødvendigt med en mere gennemgribende integrering af de forskellige organers og institutioners strategier.

"Europæiseringen" af medlemsstaternes forskningspolitikker er i overensstemmelse med den voksende erkendelse af den indbyrdes afhængighed og de virkninger, som globaliseringens nye omfang har på forskningssystemernes omstrukturering. I adskillige lande står spørgsmålet om forskningssystemets internationalisering på dagsordenen. I samtlige medlemsstater støtter Lissabon-processen implicit moderniseringspolitikkerne i fuld overensstemmelse med de forskellige tiltag under handlingsplanen vedrørende de 3 %. Fastlæggelsen i mange medlemsstater af F&U-investeringsmål, der er i overensstemmelse med målet om de 3%, udgør også en eksplicit reference til handlingsplanen vedrørende de 3 %.

4. FREMTIDSUDSIGTER

Forskningens førende rolle i det videnbaserede samfund og dens betydning for konkurrenceevnen og væksten i EU er anerkendt og har ført til, at forskningsmidlerne i Kommissionens forslag til Unionens finansielle overslag for perioden 2007-13 er fordoblet¹¹.

I juni 2004 blev der ved meddelelsen "Videnskab og teknologi, nøglen til Europas fremtid"¹² indledt en politisk drøftelse vedrørende retningslinjerne for EU's fremtidige forskningspolitik og -aktiviteter. Meddelelsen startede derved forberedelsen af syvende rammeprogram, og det blev i den foreslået, at man forstærkede EU's forskningsindsats - og øgede virkningen af EU's indsats - ved at basere den på seks hovedmål: oprettelse af videncentre via forskningssamarbejde, iværksættelse af omfattende teknologiske initiativer i EU, ansporing til grundforskning (og nedsættelse af et europæisk forskningsråd), tiltag, der kan gøre EU mere attraktivt for de bedste forskere, udbygning af forskningsinfrastrukturer i europæisk interesse og forbedret koordinering af de nationale forskningsprogrammer.

Meddelelsen blev fulgt op med to omfattende høringer af aktører, nemlig én om generelle retningslinjer for den videre udvikling og én om den fremtidige tematiske prioritering. Der blev udarbejdet en konsekvensanalyse og en forudgående vurdering af syvende rammeprogram, navnlig hvad angår programmets økonomiske, sociale og miljømæssige virkninger og indarbejdelsen af de socioøkonomiske og fremskrivningsmæssige aspekter i prioriteringen.

---

¹¹ KOM(2004) 101 af 10.2.2004 og KOM(2004) 487 af 14.7.2004.

¹² KOM(2004) 353 af 16. 6.2004.

Efter denne drøftelse fremsatte Kommissionen i begyndelsen af april 2005 sit forslag til syvende rammeprogram¹³.

Dette forslag suppleres med Kommissionens forslag til næste generation strukturfondsprogrammer, hvor der også lægges vægt på investeringer i forskning og innovation som kilde til økonomisk vækst.

5. ANDRE INFORMATIONSKILDER

Det arbejdsdokument fra Kommissionen, der ledsager denne rapport, indeholder mere detaljerede oplysninger. Derudover kan flere oplysninger findes i følgende offentligt tilgængelige dokumenter:

- Årlige kontrolrapporter om rammeprogrammet og særprogrammerne, som indeholder en kortfattet uafhængig sammenfatning om fremskridtene og om kvaliteten af foranstaltningerne til gennemførelse af programmerne.
- De femårige evalueringsrapporter om gennemførelsen og resultaterne af Fællesskabets forskningsaktiviteter i de forudgående fem år.
- Den europæiske rapport om indikatorer for videnskab og teknologi: redegørelser, statistikker og grundige analyser af europæisk og national FTU i en international kontekst.
- Årligt udsendte rapporter om nøgletal, hvori der fremlægges et sæt indikatorer for at gøre status over Europas stilling inden for videnskab, teknologi og innovation.
- Statistikker over videnskab og teknologi udgivet af Eurostat om F&U, innovation, menneskelige ressourcer inden for videnskab og teknologi, patenter og højteknologiske industrier (står vederlagsfrit til rådighed på Eurostats websted – se adressen nedenfor - under domænet "Videnskab og teknologi").
- "Statistics on Science and Technology in Europe", der udsendes i serien "Panorama of the European Union" (GD Forskning og Eurostat).
- Undersøgelser og analyser, der offentliggøres i forbindelse med Fællesskabets FTU-programmer, og som omhandler spørgsmål, der er specifikke for de FTU-områder, de dækker.

De fleste af disse dokumenter kan enten fås eller bestilles på Kommissionens internetadresser:

- Kommissionens generelle websted EUROPA: <http://europa.eu.int/>
- Webstedet CORDIS, der rummer omfattende oplysninger om FTU-rammeprogrammet: <http://www.cordis.lu>
- Webstedet for Kommissionens Generaldirektorat for Forskning: <http://europa.eu.int/comm/research>

---

¹³ KOM(2005) 119 endelig af 6.4.2004.

- Webstedet for Kommissionens Generaldirektorat for Informationssamfundet:
http://europa.eu.int/information_society/index_en.htm
- Webstedet for Kommissionens Generaldirektorat for Erhvervspolitik:
<http://europa.eu.int/comm/dgs/enterprise/>
- Webstedet for Kommissionens Generaldirektorat for Energi og Transport:
http://europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/index.html
- Det Fælles Forskningscenters (FFC) websted: <http://www.jrc.cec.eu.int/>
- Eurostats websted: <http://epp.eurostat.cec.eu.int>